

TERORISMUL RUSESC – UN PERICOL REAL ASUPRA SECURITĂȚII EUROPENE

*Iulian-Constantin MĂNĂILESCU**

În prezent, pe fondul visului imperial, în contextul în care Rusia se află în plin război de acaparare de teritorii (cel din Ucraina) desfășurat cu mijloace hibride, coroborat cu un istoric recent al atentatelor teroriste rusești de mai multe tipuri, se poate pune problema unui pericol iminent asupra securității regiunii europene democratice. Astfel, analiza pleacă de la ipoteza că Europa se află în fața unui nou pericol terorist promovat de Rusia, dezvoltat pe fondul unor acțiuni de destabilizare a ordinii democratice printr-un război hibrid, cu un risc crescut asupra securității regionale. În acest sens, scopul articolului este acela de a identifica potențialul terorist al Rusiei în prezent. Obiectivele subsumate acestuia sunt de a analiza cele trei pericole în creștere care construiesc potențialul terorist al Rusiei. Prima amenințare este reprezentată de istoricul agitat al terorismului în această țară. Al doilea pericol se referă la existența unui grup militar care a realizat mai multe acțiuni teroriste în afara teritoriului Rusiei, grupul Wagner. Cel de-al treilea pericol reprezintă activarea terorismului islamist în Ucraina, prin înrolarea în armata rusă și instruirea unor luptători radicalizați din țările de religie musulmană aflate sub dominația rusească. Principala metodă de cercetare o constituie documentarea. Au fost analizate studii, articole de presă și statistici referitoare la subiectul abordat, în baza cărora s-au formulat concluzii.

Cuvinte-cheie: terorism; securitate; război hibrid; pericol rusec; terorism; Wagner.

** Iulian-Constantin MĂNĂILESCU este student doctorand în domeniul Ordine publică și securitate națională în cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București. E-mail: driulianmanailescu@yahoo.com*

Introducere

De la începerea războiului din Ucraina, cuvântul terorism a căpătat noi valențe, mai ales în contextul în care patru state (Polonia, Lituania, Letonia, Estonia) ale Uniunii Europene au declarat Rusia ca fiind „regim terorist”. În luna noiembrie, Parlamentul European, reunit în sesiune plenară, a declarat Rusia drept „stat sponsor al terorismului și care utilizează mijloace de terorism”. (HotNews.ro 2022) În ceea ce privește Statele Unite ale Americii, poziția acestora privind considerarea Rusiei ca „stat terorist”, formulată de ambasadorul la NATO Julianne Smith, este văzută drept „contraproductivă, în sensul că ar putea încetini sau obstrucționa capacitatea noastră de a trimite asistență umanitară în Ucraina sau exportarea cerealelor din Ucraina” (Toader 2022). Materialul de față nu urmărește să explice ce înseamnă ca un stat să fie declarat „terorist”. Singura precizare în legătură cu această problemă este concluzia rezultată din conținutul articolului și care se referă la modul „cum schimbă relațiile internaționale declararea Rusiei ca „regim terorist”, publicat de *Europa Liberă* la începutul lunii noiembrie, și anume că nu există o poziție unitară a statelor lumii privind terorismul de stat. Analiza cuprinsă în lucrare se axează pe identificarea potențialului acestei țări de a realiza acțiuni recunoscute de întreg mapamondul ca fiind teroriste, precum atacurile cu bombă, atacurile chimice sau biologice.

Potențialul terorist al unui stat trebuie să fie analizat în contextul istoricului său în domeniu. În cazul Rusiei, această țară s-a angajat, începând cu mai mulți ani în urmă, în diferite inițiative de subminare a altor societăți pentru a atinge obiectivele președintelui Putin și ale regimului său. Astfel de acțiuni includ atacuri cibernetice, amestecul în alegeri și procese politice folosind instrumente oficiale de propagandă, precum *Russia Today* și *Sputnik*, completate de programe de dezinformare mai subtile. În același timp, au avut loc manifestări convenționale și neconvenționale ale intervenției armate în vecinătatea Rusiei. Toate acestea pot fi incluse în ceea ce se numește „război hibrid” (Orenstein 2019). De asemenea, autoritățile ruse ale regimului Putin au pus în practică mai multe acte de terorism în mai multe țări caracterizate de o societate deschisă (Marea Britanie și Germania). Sunt deja de notorietate asasinatul sau încercările de asasinat realizate de către agenți ai Kremlinului (unii dintre ei au primit și diferite distincții pentru aceste fapte), în care aceștia au folosit elemente radioactive, substanțe chimice sau arme de foc. Spre exemplu, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a găsit Kremlinul responsabil pentru asasinarea din 2006, prin intoxicație cu radiații, a lui Alexander Litvinenko, un fost oficial rus de informații care a dezertat în Occident. Kremlinul a negat orice implicare în moartea lui Litvinenko, mai mult decât atât, cei doi asasini, Lugovoi și Kovtun, desemnați agenți ai Rusiei de către CEDO, au sugerat că dezertorul s-ar fi otrăvit (Newman 2021). Un alt caz este cel al lui Zelimkhan Khangoshvili, un cecen georgian, care a fost împușcat și ucis în drum spre o moschee din micul parc

Kleiner Tiergarten din Berlin. Khangoshvili a luptat împotriva trupelor rusești în Cecenia și, în ciuda faptului că a negat implicarea în moartea sa, Rusia l-a clasificat mult timp pe acesta drept „terorist” (Holroyd 2021). Țintele acestor atacuri au fost, în principal, oponenți ai regimului care căutau sprijin în Occident (Filipov 2017). O astfel de acțiune a avut loc și în Ucraina, în 2004, când Victor Iușcenko, a cărui victorie în alegeri nu corespundea planurilor Moscovei, a fost otrăvit cu dioxină (Rupar 2014).

Legătura Rusiei cu terorismul, total diferită de cea a țărilor democratice, se reflectă și în legislația sa antiteroristă (Analysis 2010). În principal, ea vizează amenințarea jihadistă, dar Putin o folosește pentru a reglementa persecutarea oricărei forme de opoziție față de regimul său. În plan extern, poziția rusească este contrară declarațiilor antiteroriste, spre exemplu, sprijinirea lui Bashar al-Assad în campania sa împotriva grupurilor de opoziție non-jihadiste (Rahman-Jones 2017) în contextul în care a acceptat strămutarea de luptători teroriști străini din țări ale spațiului Federației Ruse, Cecenia și Daghestan, în Siria și alte zone de conflict în care militanți islamiști sunt activi. Această manevră a adus un avantaj Rusiei, deoarece a însemnat dislocarea de pe teritoriile sale de interes a teroriștilor care ar fi reprezentat o amenințare pentru ea (Borshchevskaya fără an).

După cum se va demonstra în continuare, războiul hibrid al Rusiei împotriva lumii occidentale cuprinde o componentă teroristă. Moscova a arătat, până în prezent, că este dispusă să folosească terorismul pentru a-și atinge interesele, chiar dacă a avut politici de distragere a atenției Occidentului de la acțiunile sale teroriste prin promovarea de acțiuni anti-jihadiste. Războiul din Ucraina a readus subiectul în atenția autorităților europene responsabile cu securitatea regională. Nu este neapărat necesar ca terminarea acestui război să limiteze aceste acțiuni, deoarece ele fac parte din instrumentele de luptă externe ale Rusiei.

Războiul hibrid este o strategie militară care îmbină războiul convențional, războiul neregulat, războiul cibernetic, subversiunea și estompează distincția formală dintre război și pace. Acesta se caracterizează adesea prin utilizarea propagandei fictive, spionajului, mobilizării etnicilor, minoritățile lingvistice sau profesionale și terorismului.

1. Istoria terorismului rusesc

Terorismul a fost prezent ca fenomen în socialul și politicul rusesc pentru o lungă perioadă de timp. Acest lucru este confirmat de faptul că încă din secolul al XVI-lea, au existat dispoziții legale în Rusia care abordează această problemă. Majoritatea sunt legate de anihilarea oricărui pericol la adresa puterii țariste. Evenimentele teroriste s-au intensificat pe parcursul secolului al XIX-lea și fenomenul a căpătat anumite trăsături distincte: naționalist, revoluționar și extrem de reacționar (Laskowska fără an).

Pentru a înțelege terorismul rusesc este necesar a se înțelege istoricul terorismului din această țară și, în special, a modului în care puterea și populația s-au raportat la el. Un prim pas în obținerea acestei înțelegeri îl reprezintă analizarea evenimentelor din toamna anului 1905, când Lenin a forțat Partidul bolșevic să întreprindă acțiuni care au semănat teroare și pe care le-a numit „război de gherilă”. Aceste acțiuni de teroare revoluționară au fost acceptate de mare parte din populație și au devenit un fenomen de masă. Explicația este că „acțiunile revoluționare au reprezentat un răspuns la acțiunile țariste împotriva celor care se opuneau regimului: pedeapsă cu moartea, lipsiri de libertate, exil în coloniile penale, interzicerea stabilirii domiciliului în anumite locuri, interzicerea deținerii de birouri specifice sau în care se desfășurau activități specifice, expulzarea făptașilor din universități, interzicerea acestora de a intra în țară sau părăsirea acestora” (Blackmore 2020).

După 1917, în Rusia s-au experimentat forme unice de politică și terorism ideologic: revoluționar (roșu) și contrarevoluționar (alb), terorismul în timpul revoluției și al războiului civil care a urmat; terorismul intern de stat în perioada represiunilor politice ale lui Stalin; terorismul internațional de stat în perioada de dominație de către autoritățile sovietice. Aceste forme nu au fost incriminate în timpul apariției lor și nu au fost considerate de societate și de stat drept terorism politic până la prăbușirea sistemului socialist (Laskowska fără an).

Terorismul de stat în perioada sovietică, în special în timpul erei Stalin, a fost monstruos. Pentru a conduce, statul sovietic a stabilit un sistem unic de administrare a justiției care a vizat distrugerea adversarilor politici. Milioane de oameni au murit sau au suferit represiuni din motive politice. Potrivit lui W.W. Luneev, în acea perioadă aproximativ 40 de milioane de persoane au fost victime ale represiunilor (Getty 2002). Din cauza lui Stalin, societatea a fost terorizată cu metode hidoase, deși eficiente, folosite pentru introducerea și conservarea totalitarismului, prin crearea unui sistem prin care oamenii au fost zdrobiți la fiecare tentativă de opunere față de regim. O lungă perioadă de timp, termenul de terorism nu a fost folosit în Rusia. După 1970, guvernul de la Moscova a denumit acte teroriste: 1973 – o explozie a unui avion care zbura de la Moscova la Chita; 1978 – o serie de explozii în metrourile din Moscova; 1982 – deturnarea unui avion care zbura spre Turcia; 1983 – deturnarea unui avion de pe aeroportul din Tbilisi și o încercare de asasinat a Primului Secretar și a altor lideri ai Partidului Comunist (Laskowska fără an).

Odată cu Perestroika, au apărut acțiunile teroriste în țări care doreau să își câștige independența față de URSS. După 1990, aceste acțiuni s-au intensificat. Termenul de terorism începe a fi folosit într-o accepțiune apropiată de cea a lumii democratice. Printre țările în care, atunci, au avut loc acțiuni teroriste sunt Azerbaidjanul, Armenia, Georgia, Tadjikistan și Uzbekistan (Laskowska fără an). După desființarea URSS, terorismul din Ucraina este, în primul rând, legat de Cecenia. În 1991, Consiliul Suprem al Republicii Cecenia a fost desființat și puterea urma să treacă la poporul

cecen. O astfel de acțiune a condus la un război și, implicit, la formarea de grupuri de tip terorist, care au funcționat atât în Rusia, cât și în afara granițelor sale și care au devenit din ce în ce mai active (C.Walters 2019).

Atacurile teroriste care au urmat ca răspuns la acțiunile guvernului rus (în special ale armatei ruse) au implicat luarea de ostatici (Budionovsk – 1995, Pervomaiskoye – 1996), precum și alte acțiuni mai violente și atacuri mai bine organizate (atacurile asupra teatrului Dubrovka din Moscova în 2002 și asupra școlii din Beslan în 2004) (C.Walters 2019).

În concluzie, terorismul rusesc izvorăște cel mai adesea din motive politice, acestea reflectând situația dificilă și complexă a statului rus.

2. Grupul Wagner – grup terorist

Grupul Wagner a stârnit controverse încă din ziua înființării sale. O organizație paramilitară rusă, grupul de mercenari a desfășurat operațiuni pe care Ministerul rus al Apărării le-a aprobat în tăcere, menținând în același timp o negare plauzibilă. După ani de negări și tăcere, Kremlinul a recunoscut în mod oficial existența organizației, în ciuda faptului că mercenarii sunt ilegali în conformitate cu Constituția rusă (McBride 2022).

Grupul Wagner este condus în prezent de Evgheni Prigozhin, un personaj important al Kremlinului. Prigozhin a cultivat un cult al personalității prin activitățile organizației, atacând în mod deschis Ministerul rus al Apărării pentru pierderile de pe câmpul de luptă din Ucraina și, mai recent, deschizând un „Centru Wagner” la Sankt Petersburg pentru a ajuta la incubarea start-up-urilor IT cu potențiale aplicații militare (McBride 2022). Dmitri Utkin, un ofițer GRU de extremă dreapta, este, de asemenea, la conducerea grupului de mercenari. Wagner a căutat să recruteze persoane de extremă dreapta nu numai din Rusia, ci și din rândul străinilor care se pot folosi de tacticile grupului în țările de origine, dacă este necesar. De exemplu, Grupul Rusich, o filială a grupului Wagner, recrutează în mod deschis neo-naziști, fasciști și dughiniști în rândurile sale (Dinu 2022).

Paramilitarii grupului Wagner au luat parte la operațiuni militare în Ucraina, Siria, Africa de Nord și Republica Centrafricană, operațiunile lor fiind cu adevărat sângeroase, implicând numeroase masacre (Dinu 2022).

Wagner și-a câștigat statutul de organizație ce acționează din umbră în regiunea Donbas din Ucraina încă din 2014, când a luat parte la operațiuni militare la ordinul GRU prin înarmarea milițiilor proruse. Mercenarii Wagner au făcut parte, de asemenea, din trupele rusești „nemarcate” care au desfășurat și anexat Crimeea (Dinu 2022).

În Siria, Wagner a luat parte în mod curent la extorcări și masacre civile, toate cu aprobarea tacită a guvernului sirian. Proeminența lor a continuat să crească pe măsură ce au ajutat armata regimului prost echipată să își recupereze teritoriul, în special de la organizația teroristă Stat Islamic. În 2017, patru mercenari ruși au

bătut cu sălbăticie până la moarte un dezertor al armatei siriene și au filmat crima, instrumentul de tortură și ucidere fiind un baros (McBride 2022).

În februarie 2018, organizația a încercat să-și consolideze statutul de forță de luptă de prim rang prin atacarea unui avanpost al Forțelor Speciale americane în estul Siriei. Câțeva sute de mercenari Wagner alături de forțele guvernamentale siriene au atacat treizeci de membri ai forțelor speciale americane și pe aliații lor din Forțele Democratice Siriene (SDF). Acțiunea lor nu a avut succes, deoarece grupul Wagner și trupele regimului sirian au avut pierderi importante de echipamente militare și vieți omenești, iar de partea americanilor pierderile au fost zero, doar un soldat SDF fiind rănit (McBride 2022).

Profitând de vidul de putere creat în urma Primăverii Arabe, Wagner a desfășurat forțe în Africa de Nord în sprijinul războinicilor aliniați intereselor lor geopolitice (naționale) sau private. Mercenarii au jucat un rol în cel de-al doilea război civil libian, luptând pentru generalul Khalifa Haftar, atunci când guvernul rival a încercat să ia cu asalt capitala Tripoli. Un raport al *Human Rights Watch* a declarat că grupul a plasat fără discriminare mine în întreaga țară, ceea ce continuă să afecteze localnicii (McBride 2022).

Reputația grupului Wagner a crescut pe fondul implicării în națiuni africane, precum Mali, Sudan și Republica Centrafricană. Organizația a fost legată de mai multe masacre din Republica Centrafricană, până în punctul în care Organizația Națiunilor Unite a început să cerceteze legăturile acestora cu execuțiile civile (McBride 2022). În Mali, Wagner a susținut junta militară, care a fost benefică pentru interesele Rusiei, pe fondul cererilor guvernului de armament rusesc și sprijin diplomatic pentru oprirea investigațiilor grupurilor pentru drepturile omului privind represiunile pe scară largă asupra dizidenților. Wagner a fost legat și de masacrele civile din Mali (Dinu 2022).

Dincolo de acțiunile anterioare în alte regiuni ale lumii, problema terorismului comis de grupul Wagner a intrat cu adevărat în atenția opiniei internaționale odată cu declanșarea războiului din Ucraina, în 2022. Mass media publică periodic informații despre crimele acestor mercenari și despre procedeele lor, exemplul cel mai concludent fiind situația din Bucha din primăvară. Încă din primele zile, Ucraina a dat vina pe Brigada 64 infanterie motorizată a Rusiei, care avea sediul la Bucha. Potrivit comunicațiilor interceptate de serviciile de informații germane, aici au fost implicați și mercenari ruși din Grupul Wagner (McBride 2022).

În luna noiembrie 2022, șeful grupării militare private ruse Wagner a apărut o înregistrare video brutală care se pare că arată moartea unui mercenar care a dezertat în Ucraina. Aliatul lui Putin, Evgheni Prigozhin, a declarat că imaginile neverificate cu Evgheni Nuzhin, în vârstă de 55 de ani, care era lovit cu un baros, au fost „moartea unui câine pentru un câine”. Criminalul condamnat a anunțat în septembrie că a schimbat taberele de luptă și a trecut de partea ucrainenilor (BBC 2022).

3. Terorismul din zonele controlate de Rusia

Am arătat anterior că actele de terorism reprezintă pentru regimul de la Kremlin o metodă de rezolvare a problemelor legate de păstrarea puterii, de eliminare a potențialilor dușmani și de rezolvare a conflictelor. Despre evoluția terorismului, studiul “Ukraine Russia crisis: terrorism briefing”, realizat de *The Institute for Economics & Peace* (IEP)¹ în martie 2022 oferă date importante, de exemplu, referitor la evoluția terorismului pe fondul conflictelor Rusiei cu Georgia din 2008 și cu Ucraina din 2014.

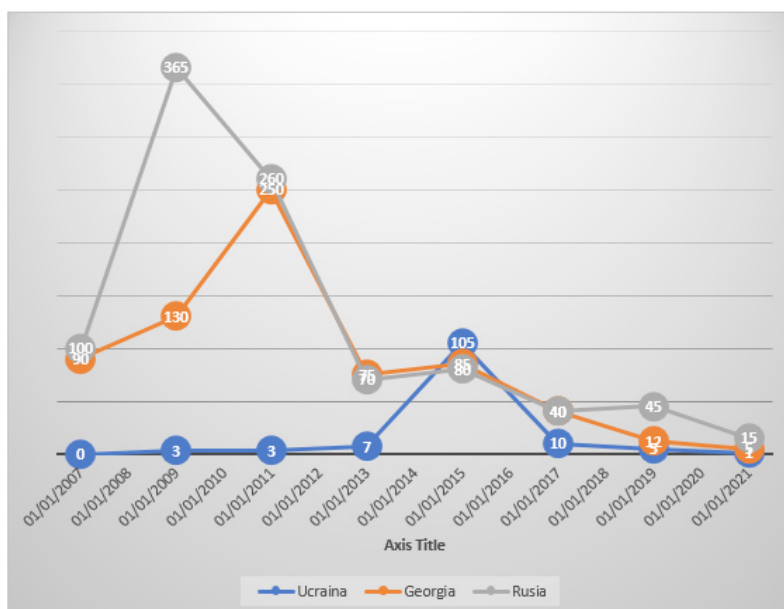

Figura nr. 1: Atacurile teroriste din Ucraina, Georgia, Rusia, din perioada 2007-2021

(Datele analizate de către The Institute for Economics & Peace au fost obținute de la Dragonfly TerrorismTracker, calcule IEP)

După cum se poate observa în graficul din Figura nr.1, în ultimii șase ani analizați, terorismul din cele trei țări a scăzut. Până în 2016, au avut loc 93% din atacurile teroriste. Perioada de vârf a avut loc în jurul anului 2010, în urma conflictului ruso-georgian.

¹ The Institute for Economics & Peace (IEP) este un grup de experți independent, non-partizan, non-profit dedicat reorientării concentrării lumii către pace ca măsură pozitivă, realizabilă și tangibilă a bunăstării umane și progresului. IEP își atinge obiectivele prin dezvoltarea de noi cadre conceptuale pentru a defini pacea, furnizarea de valori pentru măsurarea păcii și descoperirea relațiilor dintre afaceri, pace și prosperitate, precum și promovarea unei mai bune înțelegeri a factorilor culturali, economici și politici care creează pacea.

Același studiu numește gruparea Shariat Jamaat (cunoscută și sub numele de Vilayat Daghestan² și asociată cu acțiunile separatiste cecene și din Ingusetia), și afiliații săi, ca fiind responsabilă de cele mai multe atacuri teroriste, majoritatea pe teritoriul statului rusesc. Frontul Daghestan este parte a grupării teroriste Emiratul Caucaz.

Potențialul în ceea ce privește terorismul din Ucraina și Georgia este determinat și de demonstrațiile violente. Același studiu al IEP prezintă următoarele date:

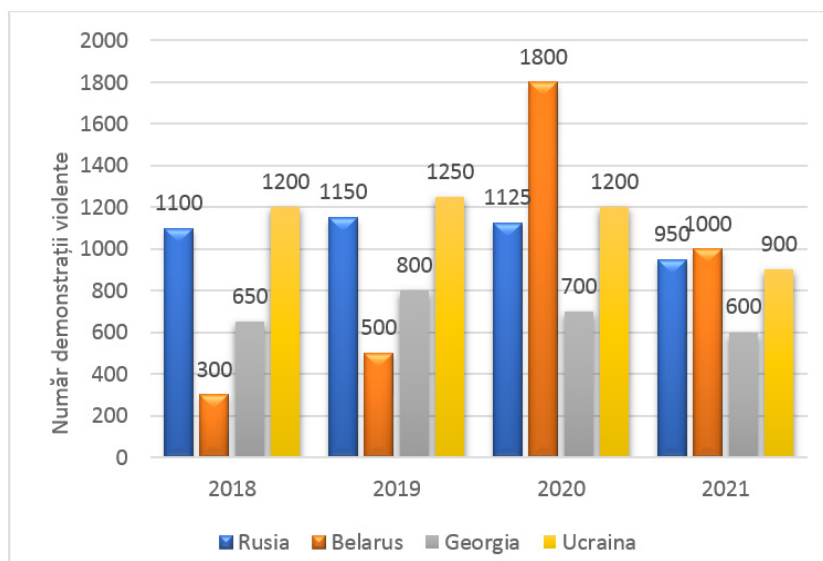

Figura nr. 2: Demonstrații violente în Ucraina și Belarus în perioada 2018-2021

(Date preluate din *Ukraine Russia crisis: terrorism briefing* realizat de The Institute for Economics & Peace (IEP), martie 2022, p. 5.)

În ciuda unui regim care a avut drept obiectiv eliminarea oricărei forme de opoziție, în Rusia au avut loc cele mai multe manifestații violente. De altfel, în 2021, Rusia, Ucraina și Belarus au fost țările din regiune care au înregistrat, fiecare, în jur de 1.000 de manifestații violente. În cazul Belarusului, motivul manifestațiilor a fost opoziția la regimul lui Alexandr Lukașenko care se menține la putere de peste 25 de ani. Manifestările violente din Ucraina au rezultat din faptul că populația nu mai dorea un regim supus Moscovei și, după instalarea guvernului președintelui Volodimir Zelenski, acestea au fost alimentate de conflictele din Donetsk și Lugansk (Peace 2022).

Principala constatare a datelor prezentate este că numărul actelor teroriste crește odată cu intensitatea conflictelor. Atât conflictul georgian din 2008, cât și conflictul ucrainean din 2014 au înregistrat creșteri substanțiale ale activității teroriste în jurul războaielor și, pe măsură ce războiul actual se intensifică, există probabilitatea ca și activitatea teroristă să se intensifice.

² Frontul Daghestan al Forțelor Armate ale Emiratului Caucaz.

Ponderea atacurilor grupurilor teroriste care acționează în spațiul euroasiatic, inclusiv în statele menționate ca fiind sub influența Rusiei, este prezentată în Figura nr. 4.

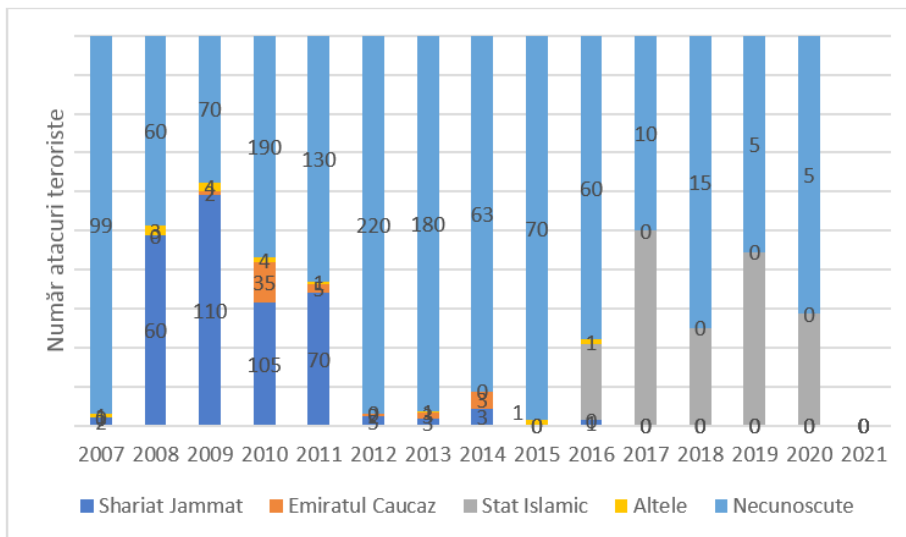

Figura nr. 3: Numărul de atacuri ale grupurilor teroriste în Rusia și regiunea Eurasia, 2007-2021

(Datele analizate de către The Institute for Economics & Peace, p. 4)

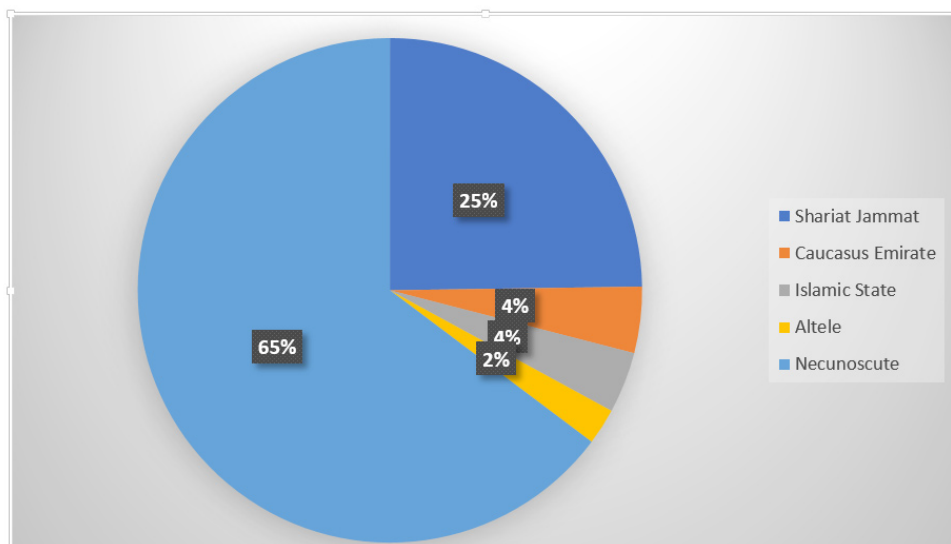

Figura nr. 4: Ponderea atacurilor grupurilor teroriste în Rusia și regiunea Eurasia, 2007-2021

(Datele analizate de către The Institute for Economics & Peace, p. 4)

Deosebit este faptul că majoritatea atacurilor teroriste din regiunea eurasiatică sunt realizate de grupuri necunoscute. Cum ponderea lor este foarte mare, peste 65%, apar mai multe suspiciuni. Pot fi grupuri neorganizate, diferite de grupurile teroriste cunoscute care acționează într-un anumit context. Un alt motiv poate fi acela că acțiunile teroriste să aparțină chiar statului rus, cu atât mai mult cu cât am arătat acțiunile teroriste ale grupului Wagner.

Odată cu invazia rusă a Ucrainei, mercenari din Orientul Mijlociu, în primul rând, Siria și Libia, au fost înrolați în armata rusă. Acest fapt nu a fost ascuns de autoritățile ruse, ministrul rus al apărării Serghei Șoigu a declarat în timpul unei reuniuni a Consiliului de Securitate al Rusiei din 11 martie că „peste 16 mii de persoane din Orientul Mijlociu s-au oferit voluntar să se alăture forțelor rusești” (Brylov, Denis 2022), iar președintele rus Vladimir Putin a declarat că aceștia trebuie sprijiniți și ajutați să treacă în teritoriul în care se duc ostilitățile (BBC 2022). De asemenea, în luna martie 2022, Statul Major ucrainean a raportat despre posibila recrutare de către Rusia a aproximativ o mie de militanți din Siria și din organizația libaneză Hezbollah. Singura condiție pentru recrutare a constat în experiența în luptele urbane. Pericolul care a stat la baza deciziei acestor luptători de a se înrola este întruchipat de dorința de a pătrunde în țări membre ale Uniunii Europene, și nu de dorința de a lupta împotriva Ucrainei (Brylov, Denis 2022).

Observatorul Sirian pentru Drepturile Omului a afirmat că, cel puțin 40.000 de mercenari arabi s-au înrolat, dintre care 22.000 ca parte a forțelor armate ruse și aproximativ 18.000 ca parte a Grupului Wagner. În același timp, în ultimele săptămâni, aproximativ 700 de militari ai Diviziei 25 Forțe Speciale, cunoscută în Siria ca „Forța Tigrilor”, sub comanda generalului Suheil al-Hassan, au plecat în Rusia (Mroue 2022). Autoritățile ucrainene au confirmat că aproximativ 500 de mercenari din Libia și Siria au participat la ostilitățile din regiunile Lugansk și Donețk. Unele dintre aceste forțe au fost distruse de armata ucraineană pe 18 aprilie 2022. (În est, Forțele Armate au distrus un detașament de libieni și sirieni (Danilov 2022).

După cum arată puținele studii disponibile, subiectul islamului și al musulmanilor din armata rusă rămâne controversat. În primul rând, sociologii militari indică un nivel constant de religiozitate în armată: în 1990, 14% dintre militari se considerau credincioși, în 1992 – 22%, în 1996 – 34%, apoi în 2006 – deja 68% (Brylov 2022). O parte dintre acești religioși sunt radicalizați și pot reprezenta un adevărat un pericol terorist, nu numai în zona eurasiatică, ci și în Europa.

4. Pericolul terorist al Rusiei împotriva Uniunii Europene

Agresiunea Rusiei este hibridă: include nu numai o componentă militară, ci și una religioasă, politică și economică. În esență, prin atacarea Ucrainei, Putin a creat un instrument pentru destabilizarea cuprinzătoare a Europei care slăbește și divizează modelul geopolitic european fără a afecta Rusia. O astfel de amenințare la adresa Europei nu a mai existat de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.

Atentatele din anii precedenți, precum atacurile din Paris din 12 noiembrie 2015, au arătat vulnerabilitatea UE în fața terorismului. În acest atentat, toți cei trei luptători străini cunoscuți autorităților au fost în măsură să scape de supraveghere și să se transmute din și în Europa și Siria neobservați. Prin urmare, deși au fost identificați ca fiind o amenințare la adresa securității statului și cetățenilor francezi, organele de supraveghere nu au reușit să-i localizeze pe teritoriul belgian și francez. Acest lucru ar fi permis serviciilor de securitate de a ridica nivelul de alertă, și, eventual, a preveni atacurile. Potrivit autorităților turce, Turcia a notificat Franța de două ori cu privire la prezența pe teritoriul său a sinucigașului cu bombă Mostefai, în decembrie 2014 și iunie 2015, dar nu a primit niciun feedback de la Paris (Ray 2022).

Kremlinul recrutează mercenari din Orientul Mijlociu pentru a fi trimiși la război în Ucraina. Când sunt comise crime de război, mercenarii pot fi învinuiți pentru acestea, iar atunci când mercenarii mor, nu există nicio obligație a statului rus de a plăti pensii și nicio reacție de revoltă în Rusia din partea familiilor victimelor războiului din Ucraina (Brylov 2022). Există, de asemenea, opinii că Rusia distruge Ucraina în același mod cum a distrus Siria. În 2016, trupele ruse au distrus practic Aleppo, unul dintre cele mai vechi orașe ale Siriei și capitala sa culturală. În Siria, armata rusă a comis crime împotriva umanității. Astăzi, comit aceleași crime în Ucraina (Serban 2022).

Astfel, în prezent, Rusia prezintă mai multe tipuri de pericole hibride, iar războiul din Ucraina reprezintă o amenințare teroristă directă asupra securității europene. Mai mult, după cum am arătat anterior, Putin vrea să destabilizeze Europa cât mai mult posibil, să provoace haos și recesiune și este dispus să meargă până la capăt pentru a câștiga cât mai mult în războiul din Ucraina, chiar dacă asta înseamnă să susțină crimele de război.

Pericolul terorist al Rusiei este și unul indirect. Putin a creat riscuri, pe scară largă, de reparație a terorismului în Caucaz. Pe lângă riscul unei amenințări teroriste și al unei destabilizări socio-politice suplimentare, va exista în mod inevitabil discreditarea musulmanilor din întreaga lume. Kadîrov îi trimite pe ceceni să poarte un război de invazie în Ucraina, în timp ce îl prezintă trupelor sale ca pe o cauză dreaptă (Kuczyński 2022).

Relația istorică a Rusiei cu terorismul, folosirea de acțiuni teroriste pentru a rezolva problemele de putere și folosirea pe mai multe fronturi de interes a grupului Wagner demonstrează că această țară nu are rețineri în a întreprinde acțiuni teroriste ori de câte ori are interesul. Întrebarea este dacă Uniunea Europeană este în stare să facă față atacurilor teroriste ale Rusiei pe mai multe fronturi și dacă populația țărilor europene ar fi solidară în lupta contra terorismului rusesc, cu atât mai mult cu cât există un nivel mare de frustrare pe fondul crizei energetice.

Concluzii

În dorința sa de a redeveni mare putere globală, Rusia include în acțiunile sale și elemente de terorism. Putin a folosit atentate teroriste, chiar cu agenți chimici și biologici periculoși, substanțe radioactive, cu scopul de a-și înlătura oponentii. Pentru obținerea de influență a colaborat cu grupări teroriste sau cu alți dictatori care, la rândul lor, au folosit terorismul pentru a obține sau păstra puterea. Mai mult decât atât, a fondat gruparea Wagner, formată din persoane cu orientări radicale care, de cele mai multe ori, stau la baza ideologiilor din spatele diferitelor grupuri teroriste.

Toate cele enumerate anterior nu ar prezenta un pericol atât de mare asupra securității lumii democratice, dacă terorismul nu ar fi avut pentru Rusia, o lungă perioadă de timp, un alt înțeles decât în lumea liberă, respectiv acela de instrument al puterii.

Rusia prezintă un pericol terorist indirect, prin antrenarea în război a unor persoane de religie musulmană puternic radicalizate. Chiar dacă nu ar fi folosiți de către statul rus, ei înșiși se pot organiza în grupări teroriste care să lupte pentru interesele proprii, de stat sau religioase. Revitalizarea terorismului islamist în Europa înseamnă nu numai deteriorarea securității acestei zone, dar poate conduce și la escaladarea conflictelor mocnite din Balcani.

Concluzia este că Rusia are mijloacele și a demonstrat că este capabilă să realizeze acțiuni teroriste atunci când interesele sale de putere o cer. Am arătat că majoritatea actelor de terorism din zona eurasiatică aparțin unor grupări teroriste necunoscute și aceasta, alături de războiul hibrid contra Occidentului, înseamnă un risc major față de securitatea Europei.

BIBLIOGRAFIE:

- Analysis, SOVA Center for Information and. 2010. "The Structure of Russian Anti-Extremist Legislation." Accesat în noiembrie 12, 2022 https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/droi/dv/201/201011/20101129_3_10sova_en.pdf
- BBC. 2022. "Putin Spoke on Sending 'Volunteers' from the Middle East to Ukraine." *BBC News*. Accesat în decembrie 2, 2022. <https://www.bbc.com/russian/news-60707686>
- BBC. 2022. "Ukraine war: Wagner chief Prigozhin defends brutal killing video." *BBC News*. Accesat decembrie 4, 2022. <https://www.bbc.com/news/world-europe-63623285>
- Blackmore, Erin. 2020. "How the Red Terror set a macabre course for the Soviet Union." *National Geographic*. Accesat noiembrie 4, 2022. <https://www.nationalgeographic.com/history/article/red-terror-set-macabre-course-soviet-union>

- Borshchevskaya, Anna. fără an. *The russian war of war*. Editor Washintgton Institute. Accesat noiembrie 3, 2022. <https://www.washingtoninstitute.org/media/352>.
- Brylov, Denis. 2022. "Muslim Legions" of the Russian Army – English version." *Observatoire International du Religieux* Bulletin nr.7. Accesat în noiembrie 18, 2022. <https://obsreligion.cnrs.fr/bulletin/muslim-legions-of-the-russian-army-english-version/>.
- Brylov, Denis. 2022. "Muslim Legions" of the Russian Army." *Observatoire International du Religeux*. Accesat în decembrie 2, 2022. <https://obsreligion.cnrs.fr/bulletin/muslim-legions-of-the-russian-army-english-version/>
- C. Walters, Robert J. Fischer, Edward P. Halibozek, David. 2019. "Terrorism: A Global Perspective." *Introduction to Security* 401-412. Accesat noiembrie 6, 2022. doi:<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-805310-2.00016-0>.
2022. „Cum schimbă relațiile internaționale declararea Rusiei ca „regim terorist”.” *Europa Liberă*. Accesat noiembrie 12, 2022. <https://romania.europalibera.org/a/rusia-regim-terorist/32112541.html>
- Dinu, Clarice. 2022. „Ce este Grupul Wagner, armata privată a lui Putin, care l-ar avea ca țintă pe Volodimir Zelenski.” *Hot News*. Accesat noiembrie 17, 2022. https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-25397673-este-grupul-wagner-armata-privata-lui-putin-care-avea-tinta-volodimir-zelenski.htm
- Filipov, David. 2017. "Here are 10 critics of Vladimir Putin who died violently or in suspicious ways." *Washington Post*. Accesat în octombrie 18, 2022. <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2017/03/23/here-are-ten-critics-of-vladimir-putin-who-died-violently-or-in-suspicious-ways/>
- Getty, J. Arch. 2002. "Excesses Are Not Permitted": Mass Terror and Stalinist Governance in the Late 1930s." *The Russian Review* 113-115.
- Holroyd, Matthew. 2021. "Was Russia behind the killing of Zelimkhan Khangoshvili? A Berlin court says yes." *euronews*. Accesat în decembrie 2, 2022. <https://www.euronews.com/my-europe/2021/12/15/zelimkhan-khangoshvili-russian-man-convicted-of-2019-berlin-murder-of-georgian-chechen>
- HotNews.ro. 2022. „Rusia, declarată stat care sponsorizează terorismul - rezoluție a Parlamentului European.” *HotNews.ro*. Accesat în noiembrie 23, 2022. https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-25921076-rusia-declarata-stat-care-sponsorizeaza-terorismul-rezolutie-parlamentului-european.htm
2022. „În est, Forțele Armate au distrus un detașament de libieni și sirieni - Danilov.” *Platformă multimedia de limbi străine a Ucrainei*. Accesat în decembrie 3, 2022 <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3463326-na-shodi-zsu-znisili-zagin-livijciv-ta-sirijciv-danilov.html>
- Kuczyński, Grzegorz. 2022. "Why Ukraine War Matters For Chechnya's Kadyrov." *Ukraine Monitor*. Accesat în noiembrie 14, 2022. <https://warsawinstitute.org/ukraine-war-matters-chechnyas-kadyrov/>

- Laskowska, Katarzyna. fără an. *TERRORISM IN RUSSIA – MECHANISMS*. BSP_Book.indb. Accesat în noiembrie 5, 2022. https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/2026/1/BSP_10_2011_Laskowska.pdf
- McBride, Julian. 2022. “Wagner Group: The Case for a Terrorist Designation.” *Geopolitical Monitor*. Accesat în noiembrie 16, 2022. <https://www.geopoliticalmonitor.com/author/julianmcbride/>
- Mroue, Bassem. 2022. “Syrian fighters ready to join next phase of Ukraine war.” *AP News*. Accesat în decembrie 4, 2022. <https://apnews.com/article/russia-ukraine-putin-islamic-state-group-syria-europe-4ede428219450a58b0439912bc43cc15>
- Newman, Scot. 2021. “Russia Fatally Poisoned A Prominent Defector In London, A Court Concludes.” *NPR*. Accesat în decembrie 3, 2022. doi:<https://www.npr.org/2021/09/21/1039224996/russia-alexander-litvinenko-european-court-human-rights-putin>
- Orenstein, Mitchell A. 2019. “Russia’s Hybrid War on the West.” *Oxford Academy* C2–C2.P73. Accesat octombrie 16, 2022. doi:<https://doi.org/10.1093/oso/9780190936143.003.0002>.
- Peace, The Institute for Economics &. 2022. *Ukraine Russia Crisis: Terrorism Briefing*. IEP. Accesat în iulie 12, 2022. <https://www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2022/03/Ukraine-Russia-Terrorism-Briefing-web.pdf>
- Rahman-Jones, Imran. 2017. “Why does Russia support Syria and President Assad?” *BBC News*. Accesat în noiembrie 2, 2022. <https://www.bbc.com/news/newsbeat-39554171>
- Ray, Michael. 2022. “Paris attacks of 2015.” *Britannica*. Accesat în noiembrie 16, 2022. <https://www.britannica.com/event/Paris-attacks-of-2015>
- Rupar, Terri. 2014. “Remember when a Ukrainian presidential candidate fell mysteriously ill?” *Washington Post*. Accesat în octombrie 18, 2022. <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/03/12/remember-when-an-ukrainian-presidential-candidate-fell-mysteriously-ill/>
- Serban, Teodor. 2022. „Măcelarul din Alep” a ordonat bombardamentele care au distrus Harkovul. Cine este generalul rus care preferă muniția interzisă Acest text a fost copiat „Măcelarul din Alep” a ordonat bombardamentele care au distrus Harkovul. Cine este generalul rus care pre.” *ziare.com*. Accesat în noiembrie 18, 2022. <https://ziare.com/general-rus/general-rus-macel-alep-siria-ordin-bombardamente-harkov-1740891>
- Toader, Alexandru. 2022. „SUA nu consideră necesar să declare Rusia drept „stat terorist”. Motivul invocat de americani.” *Știrile ProTV*. Accesat în decembrie 2, 2022. <https://stirileprotv.ro/stiri/international/sua-nu-considera-necesar-sa-declare-rusia-drept-zstat-terorist-motivul-invocat-de-americani.html>